

Magnum Bullarium Romanum, Seu Ejusdem Continuatio

Quæ Supplementi loco sit, tum huicce, tum aliis quæ præcesserunt
Editionibus, Romanæ, & Lugdunensi ...

Complectens Constitutiones Benedicti XIV. ab Anno 1748. usque ad
Annum 1752 - Cum Supplemento ad Ann. 1742. 1745. 1746. & 1748

Luxemburgi, 1754

LI. Allocutio habita in Consistorio Secreto Feria secunda die 5. Julii, super
suppressione Patriarchatus Aquilejensis, & duorum Archiepiscopatum
Utinen sis & Goritiensis erectione; cum aliis ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74772](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74772)

etiam adjungendi sint, a quibus discrimen Religionis, atque exitium imminere provideatur. Probè notum vobis est, Sacrum Tridentinum Concilium jurisdictionis vestre firmitati consuluisse, tum cum vobismetipsis jus reservandi casus asseruit; neque eos ad publica tantum crimina restrinxit, verum etiam ad *asrociara & graviora*, dummodò merè interna non sint, extendit, atque ampliavit. Compluries autem ab hujusce Almae Urbis nostrae Congregationibus in variis Decretis, & Encyclicis Epistolis decisum, ac pronunciatum fuit, atrociores inter, atque graviores casus, eos recenferi debere, ad quos procliviores homines sunt, & qui conjunctam Ecclesiasticae Disciplinae, sive salutis animarum, quae Episcopali cura commissa sunt, perniciem habent; quemadmodum a Nobis in nostro Tractatu de *Synodo Diocesana lib. 5. cap. 5. per totum*, fusè ostensum est.

Apostolice auctoritatis praesidia promittuntur etiam contra exemptos.

Cum invocatione auxilii Saecularis Potestatis.

§. 9. Ad hanc autem rem nihil per vos auxilii a Nobis desiderari patiemur, ac pro expediendis difficultatibus, in quas procul dubio incideretis, si vobis contra eos Ecclesiasticos procedendum esset, qui a jurisdictione vestra exempti sunt, Nos Venerabili Fratri Archiepiscopo Nicæno nostro isthic Nuntio opportuna pro eodem negotio mandata praescribimus, ut ab eodem, juxta facultates sibi traditas, necessaria praestentur. Illud simul pro certo vobis pollicemur, Nos, tum cum opportunitas feret, exire atque omni efficacia de hac re cum illis etiam agere non praetermissuros, opportuna quorum auctoritate ac potentia adjuncta, effici potest, ut a Nobili Poloniae Regno hujusmodi labe, atque ignominia auferatur. Vos autem, Venerabiles Fratres, a Deo primum, qui bonorum omnium auctor est, ferventiori cordis affectu opem exposcite. Ab eodem Nobis etiam, atque huic Apostolicae Sedi auxilium precibus vestris implorate; & dum omni vos charitatis plenitudine complectimur, Fraternalitibus vestris, & Gregibus curae vestrae commissis Apostolicam Benedictionem peramanter impertimur.

Dat. die 14. Junii 1751.

Datum ex Arce Gandulphi die 14. Junii 1751. Pontificatus nostri Anno Undecimo.

LI.

Allocutio habita in Consistorio Secreto Feria II. die v. Julii MDCGLI. super suppressione Patriarchatus Aquilejensis, & duorum Archiepiscopatum Utinensis, & Goritienensis erectionis.

VENERABILES FRATRES.

PERSPECTAM Vobis ex hoc ipso loco ante biennium, cognitamque fecimus mentem nostram deligendi Vicarium Apostolicum, qui administrandam suscipere eam partem Diocesis Aquilejensis, quae ad Venetae Reipublicae ditionem minimè pertinet. Cum vero Vicarium ipsum Apostolicum jam elapso anni spatio constituimus, aperte declaravimus, tum in Allocutione, quam in Consistorio pronunciamus, tum in Litteris Apostolicis, quas super hoc negotio edidimus, ita Vicarium Apostolicum interea temporis a Nobis deputati, ut tamen firmiori remedio uti parati essemus, si Patres inter se dissidentes aliquando convenirent, inique ab ipsis pacationibus Nobis patefacerent, ut illas accurate perpenderemus, nostroque iudicio probaremus.

§. 2. Interim Carissima in Christo Filia Nostra Maria Teresa Illustris Regina Bohemiae &

Hungariae, & Imperatrix; Delecti quoque Filii Nobiles Viri Dux, & Senatores Reipublicae Venetae, unanimi consensu nonnulla inter se pacta stauerunt, quae Nobis deinde propofita sunt, ac diligenter examinata, libentissime comprobanda iudicavimus.

§. 3. Summa totius rei in eo posita est, ut Patriarchatus Aquilejensis perpetuò supprimatur, duoque erigantur Archiepiscopatus, quorum unus Utini, alter Goritiae constituatur. Quapropter hujusmodi consilium amplectentes, quod magis consentaneum utilisque ad animarum salutem administrandam, pacemque inter Catholicos Principes stabilis conservandam, peritissimis viris ultra citraque montes visum est; insuper inherentes pacationibus communi Partium assensu firmatis; Apostolicam Constitutionem in lucem edituri sumus, qua de medio tollentes Patriarchatum Aquilejensem, duos Archiepiscopatus instituimus iis in locis, quos superius memoravimus, utriusque suos limites tribuentes, quibus non solum ipsorum propria Diocesis, sed etiam propria cuiusque Provincia discernantur; omniaque partita, definita, ac distincta inter ipsos ita sint, ut in auctoritate exercenda nullum in posterum alter alteri inferre queat impedimentum; in quo publica pacis, & quietis fiat etiam fundamentum.

§. 4. Sacrorum Canonum scientiam, rerumque ad Ecclesiasticam historiam spectantium cognitionem Vos ita praeditos arbitramur, ut supervacaneum iudicemus vestris oculis argumenta subjicere, quibus Pontificum auctoritas innititur in novis erigendis, vel abolendis Patriarchatibus, Archiepiscopatibus, & Episcopatibus, & in ipsis Diocesis dividendis, videlicet, cum uni Diocesi partem attribunt, quae, reliquis partibus adjunctis, aliam Diocesim integre constituebat. Vestram quoque eruditionem offenderemus, si Patriarchatus Aquilejensis initia Vobis in memoriam revocare vellemus, qui profectò a Schismate, quod Trium Capitulum dictum est, saeculo sexto dimanavit; quod quidem magis praecleari rerum Scriptores adfirmant, quique magis eidem Patriarchatui suffragantur. Silentio praeteribimus exempla praeteriti temporis, quibus Patriarchatus in duos Archiepiscopatus divisus, vel duo constituti Archiepiscopatus comprobantur, secretà in duas partes Diocesi, vel Provincia, quas unus tantum Archiepiscopus obtinebat. Nos quidem multum laboris insumpsimus in hujusmodi antiquitatis monumentis perquirendis; plura etiam concessimus, ut privato studio nostro indulgeremus, utque magis perspicue intelligeremus, quid consilii a Nobis capiendum esset, cum hujus generis negotia proponerentur. Verum, si haec omnia in medium Vobis adduceremus (ut vulgato proverbio utamur), noctuas Athenas ferre videremur. Accedit etiam, quòd alienum prorsus est, nostram vestramque hujus diei laetitiam, memorià veterum dissidiorum, atque bellorum, quae inter Principes exarserunt, perturbare, & gravissimas difficultates recensere, quae ob temporum calamitates in cura animarum gerenda objecta fuerunt. Quamobrem, ut hujusmodi impedimenta de medio tollerentur, iidem Principes nonnullas inter se pacationes stauerunt, quas deinde Nobis propofitas, assensu nostro, uti dictum est, confirmavimus, easque mandandas executioni quamprimum censuimus.

§. 5. Itaque Vos hortamur magnopere, ut animos vestros ad Deum, a quo bona universa descendunt, nobiscum convertatis; quem profectò tam magni singularisque beneficii solum auctorem dignoscimus, ac fatemur. Ipse

lumen suum Nobis impertivit. Ipse animum nostrum graviter afflictum, & percussum erexit, ac virtute sua corroboravit, ut labores, contrarios eventus, mentis aegritudines, omnemque tristitiam libenter ac fortiter sustineremus. Denique Ipse gravissimum hoc negotium hoc potissimum tempore ad finem perduxit, quo Nos, licet immerentes, Summum Pontificatum gerimus; ut exploratum fieret omnibus, a Domino factum esse istud, quod est mirabile in oculis nostris: siquidem contingere id poterat, cum alii Romani Pontifices Prædecessores Nostri hanc Apostolicam Sedem tenebant, qui nos quidem pari auctoritate exæquabant, meritis tamen longe nobis præcelebant.

§. 6. Itaque Deo beneficentissimo singulares agimus gratias, & habebimus perpetuas. Sed, quoniam Ipse causis secundis, veluti quibusdam instrumentis, uti consuevit, ut ea perficiat, quibus hunc Orbem terrarum complere statuit; iidem Nos quoque referre gratias debemus, & meritis laudes impertiri. Carissimæ in Christo Filia Nostræ Maria Theresia Hungariæ & Bohemiæ Regiæ Illustris & Imperatricis animum Deus Optimus Maximus spiritu pacis, ac veræ Religionis inflamavit, cui sane ipsa sine ulla cunctatione paruit, adducta potissimum pietatis studio, quo Principes Austriacæ Domus suæ præ cæteris semper commendati fuerunt. Dilectos quoque Filios Nobiles Viros Ducem, ac Senatores Venetæ Reipublicæ eodem spiritu pacis ac veræ Religionis Deos incendit, quem ipsi facili paratoque animo susceperunt, ut Prædecessorum suorum, qui, ob eximia facinora pro Christiana Fide toties peracta, maximis laudibus ubique celebrantur, præclara exempla sequerentur. His sane fundamentis excitatum, conditumque fuit universum ædificium, perfectumque negotium. Quam ob causam ipsos rei totius Artifices non modo debitis laudibus prosequimur, sed gratias quoque Nos habituros sincera mente fatemur.

§. 7. Eodem profus animi sensu commendamus, plurimasque rependimus gratias Dilectis Filiis Nostri hoc loco presentibus, Carolo Cardinali Rezzonico, & Mario Cardinali Millino, qui in gerendo, ac demum in perficiendo tam gravi negotio, nihil omnino intentatum reliquerunt, ut illud ad suum finem perducerent, integramque servarent inter Principes concordiam, quorum causam ac rationes tuebantur. Siquidem nihil aliud sibi ante oculos propositum habebant, quam animarum salutem prospicere, Deique gloriam amplificare; a quo procul dubio, dum in vivis agent, & postquam mortalitatem exierint, mercedem meritis consentaneam assequantur.

Sequuntur Litteræ Apostolicæ, & Acta Consistorialia, spectantia ad temporaneam deputationem Vicarii Apostolici, de qua mentio fit in Bulla, & in præcedenti Allocutione.

Ereçtio Vicariatus Apostolici in parte Diocesis Aquilejensis, Austriacæ Familiæ Dominio subiecta.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Ad futuram rei memoriam.

§. 1. **O**mnium Ecclesiarum sollicitudinem, unâ cum Apostolica Beati Petri Sede, & cum potestate Domini Nostri Jesu Christi in terris Vicaria, tenuitati nostræ impostam agnoscentes; quum Nobis ignorare non liceat, quantis jamdudum inordinationibus, cum animarum detrimento, subiaceat Ecclesiastici re-

giminis ratio in pluribus nec ignobilibus, nec infrequentibus Locis, temporali Austriacæ Familiæ dominio subiectis, quæ Aquilejensis Diocesis partem constituunt; ob plures, graves atque notorias dissensiones, quibus adhuc nulla a Prædecessoribus nostris, aut a Nobis ipsis, remedia utiliter præstari potuerunt; cumque etiam experientia compertum sit, varia ad hunc diem excogitata consilia, & adhibita temperamenta, ad consulendum earum animarum gubernio pariter inutilia fuisse; jamque satis constet nihil ea in re profici posse, nisi in prædictis Locis Ecclesiasticis Superior constituantur, qui, ibi residendo, nostra & Apostolica hujus Sedis auctoritate, animarum regimen gerat, sine præjudicio jurium Partium dissentientium, tam quoad petitorium, quam quoad possessorium; post diuturnum & maturum rei examen, omnibus rite perpensis, in hanc sententiam consiliumque devenimus, ut auctoritate Nobis a Deo concessa uteremur, ad removendum a nobis tanta & tam enormis culpæ reatum, neglecta scilicet curâ & regiminis tot millium animarum, quæ a tanto jam tempore veluti deserta sine Pastore vivere dignoscuntur. Quapropter usitatum in similibus remedium, sive temperamentum, & ad optatum finem satis efficax, & nullo contententium juribus præjudicio futurum, eligentes, nostris motu proprio, & certa scientia, ac de Apostolica potestatis plenitudine, statuimus atque decernimus, ut ea pars Diocesis Aquilejensis, quæ temporali Austriacæ Domus ditioni subest, per unum Vicarium nostrum Apostolicum in spiritualibus gubernetur. Et quoniam licet Nos ad impetrandum prædictarum dissensionum finem, enixas omnipotenti Deo preces fundere non omittamus, adhuc tamen veremur, ne, peccatis nostris obfistentibus, earum terminus longius protrahatur; ideo ea omnia, quæ hujusmodi Vicariatum in genere concernunt, præsentium Litterarum tenore constituere, necessarium & opportunum censemus; reliqua deinceps, quæ pertinent ad facultates ipsi Vicario a Nobis deputando, ejusque successoribus forsitan in futurum similiter deputandis, impertiendas, distinctius exprimenda reservantes aliis nostris Apostolicis Litteris, quas super deputatione personæ ad ipsius Vicariatus exercitium a Nobis eligendæ edituri sumus.

§. 2. Quod itaque deliberato rerum ordini conveniens & congruum reputamus, omnia & singula præcedentibus temporibus capta temperamenta abrogantes & irritantes, decernimus *primò*, atque statuimus, eam Aquilejensis Diocesis partem, quæ sub temporali Austriacæ ditione constituta est, ab uno Apostolico Vicario, ut præfertur, in spiritualibus regendam & gubernandam fore: *Secundò*, volumus & statuimus, hujusmodi Vicarium ad tractus prædicti regimen Apostolica auctoritate pro tempore deputandum, Episcopali caractere insignitum esse, cum Titulo alicujus Ecclesiæ in partibus Infidelium sitæ, & in singulis personarum mutationibus de more varianda. *Tertiò*, eundem Vicarium in loco prædictæ ditionis, illius spirituali regimini committendæ, residere debere, ut ibi ea omnia, tam quæ ad Ordinem, quam quæ ad Jurisdictionem pertinent, fructuose exequatur, quæ a Patriarcha Aquilejensi, tamquam prædictorum locorum Austriacæ ditioni subiectarum Ordinario, si ipsi in illdem locis actu permillum esset jurisdictione sua uti, fierent, & exercerentur. *Quartò*, quæcumque per Vicarium hujusmodi circa præmissa fient, ea omnia, Nostro & Successorum nostrorum nomine, & hujus Apostolicæ Sedis auctoritate, facta intelligi debere. *Quintò*, deputationem hujusmodi Vicarii, tam per Nos, quam per Successores nostros, quancumque faciendam, semper fieri

de persona accepta, & minimè suspecta supremo Territoriali Principi eorum locorum, in quibus delegatam sibi jurisdictionem exercere debet; quod quidem & a Nobis præstabitur, quoties hujusmodi Vicarii deputationem per Nos fieri contingeret; & ut a Successoribus nostris Romanis Pontificibus similiter fiat, Nos ipsis, præsentium tenore, quantum in Nobis est, magnopere suademus; quò scilicet Vicarius ipse pro tempore constitutus tranquilliore muneris sui administratione, cum populorum utilitate, potiatur. *Sextò*, volumus, atque statuimus, ejusdem Vicarii deputationem semper fieri cum consueta clausula: *ad Nostrum, & Sedis Apostolica beneplacitum*; ita tamen, ut, cessante Vicarii deputatione, sive per obitum, sive per cessionem, aut remotionem ipsius deputati, antequam terminus Vicariatus præstitutus advenerit; alter Vicarius similis, prædicto termino durante, in defuncti, aut cedentis, sive remoti locum subrogari debeat, servatis aliis omnibus, quæ supra diximus in hujusmodi Vicarii Apostolici deputatione servanda fore. *Septimò*, statuimus atque decernimus, dictorum locorum regimen per Vicarium Apostolicum tamdiu administrari debere, seu tamdiu in iis partibus Vicariatum Apostolicum perdurare, donec vel Nostra aut Successorum nostrorum operâ finis impositus fuerit vigentibus disensionibus, propter quas Aquilejensi Patriarchæ præpeditur jurisdictionis Ordinariæ exercitium in eam Diocesis suæ partem, quæ Austriacæ ditioni subest; vel donec, eisdem etiam disensionibus nequaquam extinctis, opportuna aliqua ratio, communi partium consensu, Nostræque aut Successorum nostrorum approbatione, iniri valeat, per quam, Ecclesiastici Superioris ibidem residentis regimine, animarum Fidelium in præfatis locis existentium necessitatibus consulatur; quod unum nempe in hujusmodi Apostolico Vicariatu, ut præfertur, constituendo, Nobis propositum fuisse iterum profiteamur. *Ultimo* loco decernimus & declaramus, quæcumque a Nobis de Apostolico Vicario & Vicariatu prædictis statuta sunt, & statuuntur, sine ullo, tam unius, quam alterius Partis præjudicio, & salvis omnibus earum iuribus, tam in petitorio, quam in possessorio, statuta, & ordinata intelligi debere.

§. 3. Et quoniam præmissa omnia frustra statuta viderentur, nisi certus intra memoratum Regionis tractum præfigeretur locus, in quo Apostolicus Vicarius ad exequenda munera sibi demandata residere deberet; & nisi simul ipsius Vicarii pro tempore deputandi sustentationi consuleretur; Nos earumdem præsentium tenore, & auctoritate præfata, statuimus & mandamus, ut idem Vicarius, ejusque successores quandocumque deputandi, in Civitate Goritiæ præfate Aquilejensis Diocesis residere debeant, & habitare in ædibus, quas pia liberalitas Augustini Codellii nuper defuncti, & quidem domestica suppellectile instructas, unâ cum adnexo viridario, & propinquo vineo sub arcem ipsius Civitatis posito, & cum Oratorio, seu Cappella eisdem ædibus adjacente, pro Vicarii Apostolici pro tempore futuri habitatione & commodo, obtulit. Pro ipsius autem Vicarii Apostolici sustentatione, certos fundos ab eodem ipso pio benefactore, prævio plenario assensu Charissimæ in Christo Filie Nostræ Mariæ Theresiæ Hungariæ & Bohemiæ Regine Illustris, in Romanorum Imperatricem electæ, cessos & elargitos, aliaque bona a quondam Vito Gulino relicta, attribuimus & assignamus; juxta ea, quæ in mandatis dabimus Apostolico Executori ad præmissorum effectum per Nos deputando; coram

quo verificari, & in forma juris valida constabili debent, quæcumque pertinent ad designatam Vicarii prædicti habitationem, & redditus pro illius sustentatione attributos.

§. 4. Præsentibus demum Litteras, & in eis contenta, & statuta quæcumque, etiam ex eo, quòd quilibet in præmissis, seu in eorum aliquo, jus aut interesse habentes, vel habere quomodolibet prætendentes, cujusvis status, gradus, ordinis, præminentie, & Ecclesiasticæ, aut Mundanæ Dignitatis existant, etiam specifica & individua mentione digni, illis non consenserint, nec eorum aliquos ad ea vocatos & auditos, neque causas, propter quas præsentibus emanaverint, satis verificatas aut justificatas fuisse dici possit, aut ex alia qualibet etiam juridica, & privilegiata causa, colore, prætextu, & capite, etiam in corpore juris clauso, nullo subreptionis aut obreptionis vitio, seu intentionis nostræ, aut interesse habentium consensu, aliove quolibet defectu notari, seu eorum obtentu impugnari, aut in controversiam vocari posse; sed tamquam pro nostri Apostolici muneris implemento, ad promovendam animarum salutem, & spirituales Fidelium in prædictis locis degentium utilitatem, plurimisque & perniciosos abusus removendos, ut præfertur, ac motu & auctoritate præmissis, factas & emanatas, omnimoda firmitate validas & efficaces existere & fore, suoque debitos effectus fortiri & obtinere, & illis ad quos spectat, & pro tempore quandocumque spectabit, plenissime suffragari, ac respectivè ab iis, ad quos pertinet, & in posterum pro tempore pertinebit, in omnibus & per omnia, inviolabiliter observari volumus, & auctoritate prædicta statuimus & decernimus.

§. 5. Sicque & non aliter per quoscumque Judices Ordinarios, & quacumque etiam Apostolica auctoritate delegatos, etiam S. R. E. Cardinales de latere Legatos, & Apostolicæ Sedis Nuncios, aliosque quoslibet, sublata eis, & eorum culibet, aliter judicandi & statuendi auctoritate & facultate, judicari & definiri debere; ac irritum & inane, si secus super his a quoquam scienter, vel ignoranter contigerit attentari.

§. 6. Non obstantibus nostra, & Cancellariæ Apostolicæ Regula de jure quæsito non tollendo, aliisque Apostolicis, seu in Universalibus, Provincialibus, & Synodalibus Conciliis editis, generalibus, vel specialibus Constitutionibus, & Ordinationibus; nec non quibusvis, etiam Apostolicæ Sedis tolerantia, seu expressa confirmatione, vel quavis firmitate alia roboratis usibus, & consuetudinibus, etiam immemorabilibus, Privilegiis quoque, Indultis, aut Litteris Apostolicis, cuilibet Ecclesiæ, aut quibuscumque Personis, quacumque Ecclesiasticæ, vel Mundanæ Dignitate fulgentibus, etiam specifica & individua mentione dignis, sub quibuscumque formis, & verborum tenoribus, etiam motu simili, & de Apostolicæ potestatis plenitudine, seu consistorialiter, ac aliis quomodolibet, in contrarium præmissorum concessis, & emanatis, ac pluries confirmatis, approbatis, & innovatis; Quibus omnibus, ac singulis, etiam, pro illorum sufficienti derogatione, de illis, eorumque totis tenoribus, specialis, specifica, & individua mentio habenda, seu quavis alia forma ad id servanda foret, illorum tenores, formas, causas, & occasiones præsentibus pro plenè & sufficienter expressis, & exactissime servatis, & specificatis respectivè habentes, illis aliàs in suo robore permanentibus, hac vice dumtaxat, & ad præ-

missorum

missorum effectum, plenissimè derogamus, cæterisque contrariis quibuscumque.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorè sub Annulo Piscatoris die 29. Novembris 1749. Pontificatus Nostri Anno Decimo.

Allocutio habita in Consistorio Feria 2. die 1. Decembris 1749. post editionem præmissi Brevis.

VENERABILES FRATRES.

Postquam initio hujus Consistorii verba fecimus de proxima Anni Sancti celebritate, aliaque negotia expedivimus, molestum non sit vobis adhuc paululum immorari, donec vobis rem gravissimam exponamus.

§. 1. Nemini fortasse vestrum explorata non est misera conditio, in qua multo abhinc tempore versatur ea pars Diœcesis Aquilejensis, quæ Dominationi Austriacæ subijcitur, ubi nullam conceditur Patriarchæ exercere Jurisdictionem, nullumque regimen, ob eas causas, quas hoc loco recensere supervacaneum existimamus.

§. 2. Ut remedium aliquod huic incommodo afferretur, iis prætermisissis, quæ antiquiora sunt, curæ, & labores plurimi fuerunt insumpti, cum Urbanus VIII. Prædecessor noster summum Pontificatum teneret; plurimum quoque questum est de eodem negotio posteriori tempore, ita tamen ut omnis conatus vanus irritusque cesserit. Cum deinde ad hanc Apostolicam Sedem licet immerentes evecti fuimus, eadem Diœcesis Aquilejensis pars, quæ in Ditione Austriacâ posita est, hac ratione, quam modo subijcimus, administrari consueverat: Diœcesani scilicet illi, siquid ipsis contingeret, ad Apostolicum Nuntium Viennæ commorantem confugiebant, qui rem totam, si proferri in tempus aliquod posset, Patriarchæ Aquilejensi exponere, atque ad ejus consilium omnia exigebat. At, quemadmodum quisque facillè intelligit, satis id non erat, ut spiritualia illius Gentis negotia rectè gererentur; immo verò tractu temporis res in deterius prolapsæ sunt. Etenim cum Nuntius Viennensis pristinum institutum significandi ea, quæ accidebant, Patriarchæ Aquilejensi, retinere amplius non posset, neque ab illo expectare, quæ forent statuenda; Nos adducti fuimus ad decernendum, ut Diœcesani illi Nuntium Viennæ degentem adirent, qui negotiis eorum consuleret, Nosque omnium, quæ peragebat, participes redderet, ut auctoritate nostra probarentur. Porro id consilii cepimus, eò quòd, novis in dies diffidiis interpositis, nullo pacto liceret Patriarchæ se immiscere negotiis suæ Diœcesis in ea parte, quam temporalis ditio Austriacâ complectitur, & quæ cum ampla sit, non modo omni prorsus Ecclesiasticâ curâ caruisset, sed obnoxia quoque fuisset non vano discrimini, ne Religio ipsa Catholica maximum pateretur detrimentum, cum potissimum ad aures nostras pervenerit, hoc tempore latius in illis locis hæresis pestem esse propagatam. Equidem ab ipso nostri Pontificatus exordio constituimus vires omnes impendere, ut huic gravissimo malo mederemur. Animum quoque nostrum inflammavit pietas, ac religio Charissimæ in Christo Filie Nostræ Mariæ Theresiæ Hungariæ & Bohemiæ Reginæ Illustri, & Imperatricis, quæ pro re gerenda Virum certum & fidum ad Nos misit, ac deinde suis apud Sedem Apostolicam Ministris illam perficiendam mandavit. Quot somno & quieti ademimus horas, ut in id negotiis incumberemus, quot cordis æroribus confictati, quot conscientie aculeis fuerimus agitati, Deum O. M. Testem advocamus. In-

telligebamus enim provinciam spiritualis regiminis Viennensi Nuntio nostro demandatam, ut de iis omnibus, quæ acciderent, certiores Nos redderet, exiguam utilitatem afferre, & parum esse consentaneam, cum & Nuntius longè moraretur ab illis locis per ipsum moderandis, & plura Nobis decissent, quæ sub oculis habenda erant, ut nostra auctoritate firmaremus ea, quæ ab ipso Nuntio gerebantur.

§. 3. Cum Urbanus VIII. Prædecessor noster hanc Sedem Apostolicam obtineret, propositum fuit ab Aquilejensi Patriarcha, eam Diœcesis partem divellere, quæ a parte Imperii nuncupabatur, & Austriacæ ditioni subijcitur, ibique novum Episcopum constituere. Idem tempore Pontificatus nostri, & modo potissimum in medium profertur; At verò, ommissis difficultatibus, quæ, cum novi Episcopatus eriguntur, exoriri solent, illud præsertim adversari visum fuit, nempe Diœceses in partes fecernere ob controversias, quæ ob eam causam excitantur, quod diversa ejusdem Diœcesis partes diversis sæculi Principibus subijciantur. Cum S. Pius V. & Gregorius XIII. Pontificatum gererent, Visitatores Apostolicos missos fuisse legimus in eam partem Diœcesis Aquilejensis, quæ pertinet ad Austriacam Dominationem, eò quòd turbæ concitatae fuisset eo tempore in Patriarcham Aquilejensem, ne suam in eis locis jurisdictionem liberè exerceret. Attamen cum perniciis, ac detrimentum illius Diœcesis non in peculiaribus quibusdam perversitatibus, sed in eo potissimum sit, quod Patriarcha Aquilejensis ab assiduo, præsentaneo, & necessario regimine impediatur; ideo facillè dignosci potest, exiguam, & brevem utilitatem expectandam esse a Visitatore, qui fortasse alio tempore remedium sufficiens huic malo afferre potuisset. Postremo cum Urbanus VIII. in hac Apostolica Cathedra federet, magno studio propositum fuit, in ea parte Diœcesis Aquilejensis, quæ Germaniæ finitima est, Episcopum Patriarchæ suffraganeum collocare, sed tot, ac tanta impedimenta occurrerant, ut ab eo consilio non sine gravi Pontificis molestia fuerit desistendum. Quamobrem Deo O. M. negotium imprimis commendantes, & rebus omnibus accuratè examinatis, decrevimus Vicarium Apostolicum constituere in ea parte Diœcesis Aquilejensis, quam jam toties nominavimus; quod & sacris Canonibus, & veteri recentique Ecclesiæ Disciplinæ accommodatum videtur. Sed ne Populus ille careat Ecclesiastico regimine, & ne Oves illæ Pastore destituantur, qui periclitantibus opem ferat, eundem Vicarium Apostolicum Titulo Episcopi in partibus decorabimus, ut quoad Ordinem, & Jurisdictionem, exerceat, nomine nostro, ac Sedis Apostolicæ auctoritate, quæcumque a Patriarcha Aquilejensi, tamquam illius loci Ordinario, perficerentur, nisi a suæ jurisdictionis exercitio impediretur. Quare si animo libero, attentoque res perpendatur, dubitari nequit, quin Vicarius Apostolicus hoc pacto satisfactorius sit illis omnibus, in iisdem locis, quæ per Nuntium nostrum Viennensem agebantur; hoc tamen interposito discrimine, quod Vicarius Apostolicus præsens in illis locis demandatam provinciam utilius sublinebit, quam Nuntius noster Viennensis, qui absens eadem loca moderabatur.

§. 4. Neque omitendum est, Sedis Apostolicæ auctoritati in hoc Vicario constituendo a Nobis consultum esse, ea formula superaddita: *ad nostrum, & Sedis Apostolicæ beneplacitum*; Neque facultatem elargiti sumus supremo Territorii Domino hujus Vicarii nominandi, cum nullum inveniat exemplum, quo facultas hujusmodi permissa unquam fuisse alicui de-

monstretur. Illud tamen polliciti sumus, quod a Successoribus nostris quoque præstandum non dubitamus, videlicet Apostolicum Vicariatam a Nobis conferendum illi, qui eidem Territorii Domino gratus fuerit, ejusque Successoribus; quod sanè necessarium putavimus, ut idem Vicarius suo feliciter munere perfungatur. Id etiam quodammodo debebatur pietati Charissimæ in Christo Filia Nostræ Mariæ Theresiæ Hungariæ & Bohemiæ Regiæ Illustris, & Imperatricis, cujus præsertim auctoritate locus idoneus atque stabilis pro Vicarii Apostolici Sede, & omnia pro decenti illius sustentatione necessaria, constituta fuerunt. Nullius omnino rationibus detrimentum inferimus, eò quod Vicariatam hujusmodi decernentes, hanc addidimus clausulam: *Citra præjudicium Partium tam in petitorio, quam in possessorio.* Insuper eundem Vicariatam tamdiu permanensurum declaramus, quamdiu vel principalis causa absolvatur, vel ipsa causâ nondum absolutâ, alia ratio deprehendatur, Partibus consentientibus, Nobisque aut Successoribus nostris probantibus, quia rectè possit administrari ea pars Diocesis Aquilejensis, quæ ab Austriaca Dominatione dependet.

§. 5. Ecce quæ deliberavimus, & firmata Litteris Apostolicis in forma Brevis expedienda curavimus, quæ Vobis etiam significanda censuimus. Superest de Viro idoneo, qui Vicarius Apostolicus eligatur, cogitare; ac de facultatibus, quæ ipsi ejusque Successoribus tribuendæ videantur; quod quidem negotium, post accuratum examen, alio Brevis Apostolico peragetur. Sed quoniam præter Vicariatam, aliæ Controversiæ, quæ Canonicos, & Capitulum Aquilejense respiciunt, componendæ supersunt; si Deus incolumes, & sospites nos tuebitur, illas pro muneris nostri ratione minime prætermittemus.

§. 6. Neque vos latere debet, concordem prius animum, & consensum Carissimæ in Christo Filia Nostræ Mariæ Theresiæ Hungariæ, & Bohemiæ Regiæ Illustris, & Imperatricis, accessisse iis omnibus, quæ usque modo peracta sunt; Inclitâ quoque Venetorum Republica in genere nullatenus improbante. Pro certo pariter habemus, quod Dilectus Filius Noster Daniel Delphinus Patriarcha Aquilejensis, si calamitatem Diocesis suæ, in ea parte, quæ Germaniæ finitima est, perpendet, & difficultates maximas, quibus ipse ob hanc causam implicabatur; insignes alios Episcopos imitabitur, qui cum nullo modo ob gravissima impedimenta partem suæ Diocesis administrare liberè possent, Sedi Apostolicæ gratias habere non omiserunt, eò quod Vicario Apostolico eam Provinciam partem commiserit ipsius Sedis Apostolicæ nomine gubernandam, donec de medio auferrentur impedimenta. Nam id ipsorum Jurisdictionem non modo non imminuit, sed potius tuetur, & animarum salutem magnopere consulit, quam nobis ante oculos ab exordio ad finem usque hujus præsentis negotii unice proposuisse profitemur.

§. 7. Antiqua rerum monumenta perquirentes, invenimus bonæ memoriæ Joannem Garziam Millinum, jussu Urbani VIII. Prædecessoris nostri, multum laboris insumpsisse in hoc Aquilejensi negotio, quod eo tempore propositum fuerat. Nos etiam commendare plurimum debemus Dilectum Filium Nostrum Card. Mariam Millinum, qui hoc idem negotium Imperatricis nomine nobiscum examinandum suscepit, nec ullam diligentiam, ac laborem prætermisit, ut eò, quò jam pervenit, illud deduceret; ipse quidem ministerio sibi com-

misso virtutem optimi Cardinalis adjunxit, ut Catholicam Religionem juvaret.

Sequitur Deputatio in specie Vicarii Apostolici ad regimen illius partis Diocesis Aquilejensis, quæ Austriacæ Familiæ Domino subiecta est.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Ad futuram rei memoriam.

§. 1. Postquam per alias nostras Apostolicas Litteras, die 29. Novembris anni proxime præteriti in forma Brevis expeditas, quarum initium est: *Omnium Ecclesiarum*: statuimus atque decrevimus, eam partem Diocesis Aquilejensis, quæ temporali Austriacæ Familiæ Principum Ditioni subiecta est, per unum Vicarium Apostolicum Episcopali charactere insignitum, ad nostrum & Sedis Apostolicæ beneplacitum per Nos deputandum, nostro nomine, nostraque Apostolicâ auctoritate, in spiritualibus regendam & gubernandam fore; adjectâ declaratione, quod per id nullum præjudicium tam unius, quam alterius dissentientis Partis juribus, sive quæ ad petitorium, sive quæ ad possessorium pertinent, irrogari censetur; additoque Decreto, ut Apostolicus Vicarius hujusmodi tamdiu in illis partibus perdurare debeat, donec vel primaria vigenti controversiæ finis impositus fuerit, vel, eâ etiam minime sublata, alterius generis ratio, communi partium consensu, ac nostra, vel Successorum nostrorum approbatione, iniri valeat, per quam animarum Fidelium in iis locis existentium regimini, ac spiritualibus necessitatibus consulatur; quod unum nempe Nobis, & Prædecessoribus nostris propositum fuit, in hujus gravissimi negotii tractatione, tot annorum decursu, & tam studiosâ maturitate discussâ; ut latius in dictis nostris Litteris continetur: Quum illud quoque in iisdem edixerimus, Nos aliis deinde Litteris super deputatione hujusmodi Vicarii Apostolici ad prædictam Diocesis Aquilejensis partem in spiritualibus gubernandam edendis, distinctius expressuros esse facultates, quas eidem Vicario impertiri intendebamus, & reipsâ ab eodem exerceri volebamus; Ideo, quum Nos nuper Dilectum Filium Carolum de Attems Canonicum & Thesaurarium Ecclesiæ Basileensis, de cujus vitæ ac morum honestate, aliisque laudabilibus virtutum meritis, nec non de idoneitate ad Vicarii hujusmodi munus obeundum, per diligentem inquisitionem certiores facti sumus, & cujus personam Charissimæ in Christo Filia Nostræ Mariæ Theresiæ Hungariæ & Bohemiæ nec non Romanorum Regiæ, Charissimi in Christo Filii nostri Francisci eorundem Romanorum Regis in Imperatorem electi Conjugi, acceptam esse novimus, Ecclesiæ Episcopali Menniten. in partibus infidelium sita præficere proposuimus, nunc ipsum Carolum per præsentis nostras Apostolicas Litteras, in ea parte Diocesis Patriarchæ Aquilejensis, quæ temporali Austriacorum Principum ditioni subest, Apostolicum in spiritualibus Vicarium, Officiale, & Commissarium, ad nostrum & ipsius Sedis Apostolicæ beneplacitum, constituimus & deputamus, sine præjudicio juri tam unius, quam alterius partis, sive in petitorio, sive in possessorio; atque eâ lege, ut tamdiu Vicarius hujusmodi perdurare debeat, donec vel primaria nunc vigens controversia sublata fuerit, vel, eâ etiam permanente, alia aliqua ratio inveniat, de utriusque partis consensu, a Nobis, seu a Successoribus nostris Romanis Pontificibus approbanda, per quam animarum Fidelium inibi commorantium spirituali regi-

mini

mini provideatur; juxta ea, quæ in dictis aliis nostris Apostolicis Litteris incipiunt. *Omnium Ecclesiarum*, quarum tenorem præsentibus haberi volumus pro inserto, declaravimus atque decrevimus. Eidemque Vicario sic deputato injungimus & mandamus, ut, simul ac Episcopalis Consecrationis munus susceperit ab eo Antistite, quem Nos ad illud, cum aliorum duorum Antistitum assistentia, ipsi conferendum delegabimus, prædictæ partis Diocesis Aquilejen., quæ Austriacæ Familiæ domino paret, spirituale regimen & gubernium assumat. Pro ipso autem congrua habitatione, domum in civitate Goritiæ sitam, cum adnexo viridario, & Cappella publica nec non pro ejusdem sustentatione totum id, quod b. mem. Augustinus Codellius pro ipso Vicario, ejusque Successoribus, cum prævio plenario assensu dictæ Charissimæ in Christo Filiae nostræ Mariæ Theresiæ Reginæ ac Imperatricis electæ, ex propriis bonis & juribus, donavit & cessit; cujus quidem cessionis validitatem, prout etiam fundorum realitatem & exigibilitatem, a Venerabile Fratre Hnesto Episcopo Labacensi, de mandato nostro, juridicè diligenterque recognitam, & respectivè admittam & acceptatam, Nos ipsi approbavimus & confirmavimus; accepta etiam legali descriptione bonorum omnium a prædicto Codellio, ut supra diximus, elargitorum, quam idem Hnestus Episcopus ad Nos transmisit, & cujus authenticum exemplum ipsi Vicario Apostolico traditurum se pollicitus est; repositis in suo Episcopali Archivo reliquis omnibus monumentis, quæcumque pertinent ad præfatam Domum & Cappellam, Goritiæ sitas, aliosque fundos ab eodem pio benefactore datos; ipsi Carolo electo Menniten., quamdiu in officio Vicariatus hujusmodi permanferit, concedimus atque assignamus.

§. 2. Quia verò ex multorum fide dignis relationibus edocti sumus, & ex ipsa humanarum rerum consideratione persuasum habemus, postquam Patriarcha Aquilejen. tam longo temporis spatio, non suâ quidem culpâ, aut negligentia, sed propter notas dissensiones, vigentesque controversias, impeditus fuit ab exercendo regimine illius Diocesis suæ tractûs, qui ab Austriacæ Domus imperio pendet, atque hujus spirituale gubernium aliquandiu secretò gestum fuit ab Apostolica Sedis Nuntio Viennæ in Austria commorante, cum aliquali ipsius Patriarchæ consilio & scientia in iis rebus, quæ prompta ac præsentis providentia non indigerent; deinde verò, memoratis dissensionibus magis magisque adauctis, hujusmodi regimen ab eodem Nuntio Apostolico, Nobis dumtaxat immediatè consultis, administratum fuit; quia, inquam, satis intelligimus, verendum esse, ne, tot annis labentibus, ac spiritalis vineæ cultoribus longè constitutis, vepres & spinæ in ea nimium excreverint, ita ut sine magno ac diuturno labore ac studio inde eradicari non valeant; Hinc est, quod Nos præsentibus nostris Litteris ea primùm indicare statuimus, quæ a prædicto Vicario Apostolico a Nobis, ut præfertur, deputato, ejusque Successoribus in futurum forsan deputandis, pro recto injuncti sibi muneris implemento præstari volumus atque requirimus; mox facultates recensere, quas eidem Vicario ad effectum hujusmodi duximus tribuendas, quæque pro norma erunt facultatum, quibus instrui debebant alii Vicarii similes, post ipsum forsan inibi deputandi; ac denique alia quædam statuere & ordinare, quæ ad præcavendas ejusque generis perturbaciones & controversias opportune stabilienda judicavimus.

§. 3. Hoc igitur primùm hujusmodi Vica-

Apostolico districtè injungimus & demandamus, ut omni cura ac sollicitudine pro conservanda Catholice Fidei puritate in Populo ipsius speciali regimini concedito, ac propulstandis, longèque ab eo removendis quoruncumque errorum aut hæresum tenebris, vigilare non desinat; tum Ecclesiasticæ Disciplinæ leges, tam quæ ad Divinum cultum, quam quæ ad vitæ & conversationis exempla pertinent, a Sacerdotibus, ac reliquis inferiorum Ordinum Clericis exactè observari curet; Christianam pietatem ac morum sanctitatem in omni Fidelium gradu promoveat; ideoque omni studio det operam, ut pueri ac puella Catholice Fidei & Christianæ Doctrinæ rudimentis diligenter imbuantur, non solum per animarum Rectores, sed etiam per Patres familias, eosque omnes, quibus adolescentium instructio & educatio commendatur. Universo autem Populo, per eos, ad quos pertinet, publicè ab Altari, vel è suggestu, explicari & inculcari jubeat, quæcumque ad æternam salutem credenda sunt, & agenda. Caveat insuper, ne quis requisitis qualitatibus destitutus ad Ecclesiastica Ministeria & Sacros Ordines admittatur; neve Presbyteri ad Sacramentales Confectiones excipiendas deputentur, nisi qui, cum singulari vitæ probitate, necessariam quoque scientiam conjunctam habeant, qua valeant lepram a lepra discernere, & competentem animarum vulneribus medicinam adhibere. Et quoniam omnibus hæc injunctis sibi oneribus idem Vicarius Apostolicus plenè satisfacere non posset, nisi in locis ipsius regimini commendatis resideret, ac personalem & localem visitationem, juxta Tridentini Concilii leges, perageret; ideo districtam ipsi obligationem imponimus ibi residendi, & universum Diocesis prædictæ tractum Austriacæ Domus temporali dominio subiectum, personasque in eo commorantes, ad normam Conciliarium Statutorum, visitandi; volentes, ut, postquam visitationem hujusmodi expleverit, ac per eam, quæ sibi erunt prudenter investiganda, cognoverit; omnia, quæcumque ad spirituale regimen pertinent, quamprimum referat ad Nos, & ad Sedem Apostolicam, cujus nomine & auctoritate partem illam Diocesis Aquilejensis gubernabit; atque hinc opportuna sibi consilia, atque etiam auxilia requirat, quibus errores & scandala adversus Religionis ac disciplinæ integritatem insurgentia evellat ac destruat.

§. 4. Sanè in Apostolicorum Vicariorum deputationibus, quæ ab hac Apostolica Sede, pro Ecclesiarum & Locorum necessitatibus, in dies fieri consueverunt; ut omnibus colligere licet ex Constitutione rec. mem. Prædecessoris nostri Sixti Papæ V., quæ incipit: *Immensa æterni*; quâ scilicet S. R. E. Cardinalibus Congregationi Duodecimæ a se instituta præpositis, inter alia, committit, ut, *ubi necessitas exegerit, viros usu & doctrinâ idoneos, rectos, & cimentes Deum deligant, qui nostrarum Litterarum auctoritate sussulti, Ecclesias, ut Vicarii Apostolici, regant*; Personis ad hoc munus electis concedi solent facultates visitandi Ecclesias, & Loca pia, atque etiam Monialium Monasteria, etiam exempta, quoad Clausuram; celebrandi Synodum; Judices, Consiliarios, omnesque alios necessarios Ministros & Officiales deputandi, eosque revocandi, & alios in eorum locum subrogandi; multas & pœnas pecuniarias piis usibus applicandas imponendi; Litteras Monitoriales in forma significavit, pro rebus deperditis, seu furto sublati, concedendi; in Beneficiis de jure patronatus, eorumque erectione & constitutione, nec non locationibus emphyteuticis, alienationibus, & permutationibus bonorum Ecclesiasticorum, aucto-

ritatem & consensum præstandi; Causas Matrimoniales, & Civiles ad Forum Ecclesiasticum spectantes, cognoscendi & decidendi; contra delinquentes per inquisitionem etiam ex officio procedendi; ac demum omnia & singula exercendi, quæ Ordinario Locī, ratione jurisdictionis, si is Ecclesiæ aut Diocesis regimen actu exerceret, de jure & consuetudine competere, non solum circa præmissa, sed etiam circa alia, quæ magis specialem & expressam exigere commissionem; ut latius exprimi solet in Litteris Apostolicis, quæ super hujusmodi Vicariarum deputationibus, expediuntur; & quarum formulæ apud diversos Scriptores de hac materia agentes typis impressæ leguntur. Itaque Nos Prædecessorum nostrorum Romanorum Pontificum vestigiis insistentes, præfato Carolo Vicario Apostolico in superius expressa parte Diocesis Aquilejensis, per Nos, ut præfertur, deputato, prædictas omnes facultates, quæ aliis Vicariis Apostolicis tribui solent, juxta declarationes tamen, quæ inferius subjiciuntur, per ipsum, durante Vicariatu ac beneplacito prædictis, in eadem Diocesis parte exercendas, auctoritate Apostolica, tenore præsentium, concedimus & impertimur.

§. 5. Et hæc quidem communiter iis concedi solent, qui Sacerdotali dumtaxat, aut Clericali gradu insigniti, ad hujusmodi munus gerendum in locis atque Diocesis, quarum necessitates id exegerint, a Sede Apostolica deputantur. Verum non raro contingit, ut specialibus quibusdam necessitatibus id exigentibus, quales in præfati casu concurrunt, & quoties Episcopi Locorum Ordinarii inevitabili aliqua causa ab exercendo regimine suarum Diocesium, vel partis earum, nulla licet ipsorum propria culpa, impediuntur, ad hujusmodi Vicarii Apostolici Officium deputentur Episcopi Titulares; cujus generis aliqui etiam hodierno tempore Vicarii Apostolici esse dignoscuntur; hisque non solum facultates illæ, quæ ad jurisdictionem pertinent, ad quam videlicet præmissa referuntur, sed etiam alia quædam ad Ordinem pertinentes, pro pleniori sui muneris implemento, concedantur; cujusmodi sunt facultates administrandi Sacramentum Confirmationis in toto sui Vicariatus districtu, nisi alium Episcopum advocare maluerint, qui illud inibi ministraret; conferendi omnes, etiam Sacros, & Presbyteratus, Ordines, ad sacrorum Canonum & Concilii Tridentini præscriptum, quibuslibet idoneis personis tam Sæcularibus quam Regularibus, & tam ipsius Vicariatus subditis, quam etiam extraneis, qui suorum Ordiniorum Litteras Testimoniales & Dimissorias exhibeant; item personas Vicariatus sui subditas, per Litteras Dimissorias hujusmodi, ad alios Episcopos, tam minoribus, quam majoribus Ordinibus initiandas dirigendi; Olea Sacra, & Sanctum Chrisma conficiendi; Ecclesias pollutas reconciliandi; consecrandi Altaria, atque etiam Ecclesias, nec non Calices & Patenas; benedicendi Campanas; & sacramentum supplicilium benedictiones, in quibus sacra Unctio non requiritur, simplicibus Presbyteris delegandi; ejusdemque Vicariatus subditos, certo temporis spatio durante, sive per se, sive per idoneos Confessarios a censuris propter hæresim externam incursum, pro foro conscientiarum, in actu sacramentalis Confessionis absolvendi. Nos itaque has etiam omnes facultates prædicto Carolo Vicario Apostolico in memorata Aquilejensis Diocesis parte per Nos, ut præfertur, deputato, tribuere opportunum ducimus; & eam quidem absolvendi ab hæresi, ad triennium tantum, quo elapso, ad hanc Sedem Apostolicam pro ulteriori prorogatione, si ita expediens visum fuerit, recursum

habere poterit; reliquis autem superius expressis, quoad in hujusmodi Vicariatus Officio permanferit, dicta auctoritate, & earundem præsentium tenore, concedimus, & impertimur.

§. 6. Et quoniam in præfatis Litteris Nostris super Constitutione hujus Vicariatus in genere editis, inter alia, dictum per Nos fuit, quod is, qui ad hujusmodi munus deputandus foret, in vim auctoritatis a Nobis & ab Apostolica Sede sibi deleganda, in locis hujusmodi Vicariatus subjiciendis, omnia illa exequi deberet, tam quæ ad Ordinem, quam quæ ad jurisdictionem pertinent, quæcumque a Patriarcha Aquilejensi, tamquam Ordinario, in eisdem Diocesis suæ locis Austriacæ ditioni subjectis, fierent, & exercerentur, nisi ipsi, ob vigentes dissensiones actu impeditum esset ibidem jurisdictione sua uti; per quæ sanè eam auctoritatem Vicario Apostolico in præfatis locis concedendam fore statuimus, quæ Patriarcha Aquilejensi, uti Episcopo, & Ordinario locali dumtaxat, non verò quæ illi, tamquam Metropolitanæ, competere potest; Idipsum nunc, unà cum reliquis omnibus in dictis prioribus Litteris contentis, præsentium tenore confirmamus, atque iterum statuimus; decernentes tamen, ad evitandas, quantum fas est, cujuscumque generis perturbaciones, circa infra scripta capita, sequentes nostras ordinationes, ac declarationes omnimodè servari, ac respectivè attendi debere.

§. 7. Primò videlicet, inhærentes sibi & consuetudini Sedis Apostolicæ, eidem Carolo Vicario Apostolico competere volumus facultatem influendi in Beneficiis Ecclesiasticis de jure patronatus, quæ intra Vicariatus sui limites vacare contigerit, personas idoneas a legitimis eorum Patronis ad ea præsentatas. In vacationibus autem Ecclesiarum Parochialium, aliorumque Beneficiorum, & Præbendarum, quæ animarum curam adnexam habent, quæque non aliter, quam concursum conferri debent, eidem Carolo Vicario committimus, & demandamus hujusmodi Concursum indicere, eoque juxta Tridentini Concilii, & Constitutionum Apostolicarum leges, habito atque concluso, illius acta ad Nos, & Successores nostros, transmittere; simulque proprium consilium & votum in favorem illius, quem hujusmodi Ecclesiæ, Beneficio, seu Præbenda magis dignum existimaverit, aperire; Nobis autem, & Successoribus nostris Romanis Pontificibus hujusmodi Ecclesiarum, Præbendarum, seu Beneficiorum, super quibus Concursus habitus fuerit, collationem & provisionem in personam eorum, quos ad gerendam animarum curam magis aptos & idoneos in Domino judicabimus, prædicta auctoritate, & earundem præsentium serie reservamus. Cum verò collatio Beneficiorum simplicium, sive residentialium, quibus animarum cura non imminet, hujusmodi Vicariis Apostolicis permitti non soleat, sed ipsi Apostolicæ Sedi reservari; Nos eam pariter, per easdem præfatas Litteras, Nobis & Sedi Apostolicæ reservamus; Declarantes tamen, sub hac reservatione minime comprehensa esse aut censeri Beneficia illa simplicia, aut residentialia non curata, quæ ad collationem, & provisionem dilectorum Filiorum Capituli, & Canonicorum Ecclesiæ Aquilejensis, spectare dignoscuntur; sed ea, quatenus ex alio capite aut ratione, Apostolicis reservationibus, vel affectionibus subiecta non sint, ad liberam prædictorum collationem & dispositionem, ut antea, pertinere: Ac decernentes, hujusmodi reservationem per præfatas inductam, eo ipso cessare debere, ac penitus

sublatam censi, quum Nobis, aut Successoribus nostris, Deo adjuvante, datum fuerit obstaculo illa remove, per quæ Ordinarius Collocationibus nunc locus esse non potest; quod ut quantocius obtinere mereamur, Nos quidem, in quantum vires suppetent, omni studio, atque opera adlaborare non desistemus.

§. 8. Deinde quum, sicut accepimus, in ea parte Diocesis Aquilejensis, quam a Vicario Apostolico regendam decrevimus, nonnullæ sint Parochiales Ecclesie Matricis aliarum Parochialium, quæ extra Vicariatûs prædicti fines sunt constitutæ; aliæ autem Matricis hujusmodi extra Vicariatum sitæ, Filiales Ecclesias habeant intra districtum ab Apostolico Vicario, ut præferatur, in spiritualibus gubernandum; volumus atque decernimus, ut quatenus ita se res habeant, nihil circa easdem Ecclesias, earumque respectivas superioritates, ac dependentias innovetur; nec ulla tam hujusmodi, quàm aliarum quarumcumque Parochiarum dismembratio fiat: prout etiam nihil de bonis immobilibus, seu mobilibus pretiosis ad easdem Parochiales, sive ad alias quascumque Ecclesias pertinentibus, alienetur; sed, salvis juribus enunciatæ Matricitatis pro iis Ecclesiis, quibus ea competere dignoscuntur, earum Ecclesie Filiales in diverso districtu constitutæ, pro eo quod pertinet ad jura Episcopalia in personas animarum curæ præpositas, ipsamque æqualem curam, ab eo Superiore Ecclesiastico debeant, qui in hujusmodi districtu jurisdictionem exercebit; nimirum a Vicario Apostolico, si Ecclesie ipsæ intra Vicariatûs limites existunt; si verò extra eos constitutæ sunt, ab Ordinario illius loci, in quo eadem sitæ compariuntur.

§. 9. Præterea, cum inter alias facultates prædicto Vicario Apostolico a Nobis superius concessas, atque tributas, ea etiam sit, ut Synodum Diocesanam convocare, & celebrare valeat; cumque hujusmodi Synodi celebratio haberi non solet, nisi post expletam Visitationem, in qua Ecclesiarum, & Cleri, Populique necessitates, sive defectus, quibus per Synodalia Decreta occurrendum, atque medendum est, agnoscuntur; quatenus prædictus Carolus Vicarius Apostolicus, peracta Visitatione prædicta, atque omnibus per commissum sibi regionis tractum diligenter animadversis, opportunum, aut necessarium duxerit hujusmodi Synodum congregare; sicuti plerisque Episcopis, ad evitanda controversiarum & offensivum pericula, prudenter in more positum est, Synodorum a se congregandarum specimen, & Constitutiones, quas in ipsis edere meditantur, Apostolicæ Sedis examini in antecessum subijcere; quamquam ipsi jure proprio, nec ulla speciali ipsius Sedis licentia ad hoc indigentes, Synodum cogant; ita volumus ac præcipimus, ut ab eodem Carolo Vicario, ante Synodi convocationem, consulatur hæc ipsa Apostolica Sedes, cujus auctoritate ac delegatione hujusmodi Ecclesiastici regiminis munia ab ipso exercebantur; ac tum Personas, quas ad Synodum evocare intendit, super quibus controversiæ plerumque non desunt, tum Decreta, quæ in eadem edenda ac publicanda putabit, ne forte litium & perturbationum fomenta fiant, distincte representent; id maxime cavendo, ne aut in Visitatione, aut in Synodo, Decretum ullum condatur atque edatur, in quo Personæ, Ecclesie, aut res, extra Vicariatûs sui limites constitutæ, comprehendantur; aliudve quid faciat, ex quo dissensiones & controversiæ nunc nimium vigentes foveri aut augeri possint. Quapropter Constitutiones atque Decreta, quæcumque in Synodo a dicto Carolo Vicario Apostolico per præsentem deputato,

vel ab ejus Successoribus fient, nullam vim aut efficaciam habere volumus atque decernimus, nisi postquam a Nobis, seu a Successoribus nostris Romanis Pontificibus, cognita, approbata, & confirmata fuerint.

§. 10. Insuper cum in Civitate Aquilejæ quoddam Monialium Monasterium adfit, unius Apostolici Delegati gubernio subiectum, cujus quidem jurisdictionis exercitio in hujusmodi Monasterium atque Moniales nullum obstat impedimentum; ideo circa illud nihil innovari, sed omnia in eo statu, in quo nunc sunt, remanere volumus, & decernimus.

§. 11. Denique Patriarchalis Ecclesie Aquilejensis, ejusque Capituli, jura, prerogativas, præminentias, libertates, exemptiones, immunitates, statuta, laudabileque consuetudines, intacta & illata permanere volentes, nullum jurisdictionis actum in ipsius Capituli Dignitates, atque Canonicos, seu adversus ipsos, a sæpedito Carolo Vicario Apostolico nunc deputato, aut ab ipsis Successoribus forsitan deinceps deputandis, exerceri posse decernimus, atque statuimus; volentes dumtaxat, ut dum iidem Dignitates, atque Canonici in Civitate Aquilejæ residebunt, si quid forte ab eorum aliquo adversus Canonica statuta, & Tridentini Concilii decreta, quæ ad vitam & honestatem Clericorum, sive ad consuetum Ecclesie, & Chori servitium pertinent, ex humana fragilitate admitti contingat; qui talia egerit, fraternè admoneri debeat ab eodem Carolo Vicario Apostolico; qui si nihilominus eum, quem sic admonuerit, nequaquam se emendare conspexerit, vel etiam, ubi aliquem eorum ejusmodi excessus perpetrasse cognoverit, propter quos, ad aliorum exemplum, debitis animadversionibus coerceri mereatur; in hujusmodi casibus (quos Deus pro sua clementia dignetur avertere) volumus per eundem Carolum Vicarium Apostolicum quamprimum omnia referri ad hanc Apostolicam Sedem; quæ, audito etiam ipsius Vicarii consilio ac voto, opportuna pro rerum circumstantiis remedia adhibere non omittet.

§. 12. Caterùm omnibus & singulis, ad quos spectat, & pro tempore spectabit, in virtute Sanctæ Obedientiæ, & pro debita Sedi Apostolicæ reverentia, per easdem præsentem præcipimus & mandamus, ut dictum Carolum electum Menniten, ad demandatum sibi Vicarii Apostolici Officium in prædicta parte Diocesis Aquilejensis Austriacæ Familie Principum temporali dominio subiecta, & ad ejusdem Officii liberum exercitium, juxta tenorem earundem præsentium, recipiant & admittant; eumque in nostrum & Sedis Apostolicæ Vicarium & Delegatum in præmissis, durante Vicariatu, deputatione, ac beneplacito hujusmodi, recognoscant; eique in omnibus, quæ ad idem Officium pertinent, respectivè pareant, saveant, & assistant; nec non ipsius mandata & salubria monita humiliter suscipiant, & efficaciter adimplere procurent; alioquin sententias & pœnas, quas ritè tulerit & statuerit in rebelles, ratas habebimus; & hujus Apostolicæ Sedis auctoritate faciemus, auctore Domino, usque ad satisfactionem condignam, inviolabiliter observari.

§. 13. Decernentes, easdem præsentem Litteras, & in eis contenta & statuta quæcumque, etiam ex eo, quod quilibet in præmissis, seu in eorum aliquo, jus aut interesse habentes, vel habere prætendentes quomodolibet, cujusvis status, ordinis, præminentie, & Ecclesiasticæ, aut Mundanæ Dignitatis existant, etiam specifica & individua mentione & expressione digni, illis non consenserint, nec eorum aliquos ad ea vocatos, vel etiam nullo modo, aut non satis auditos, dicti, aut prætendi possit, aut ex alia qualibet etiam juridica, & privilegiata causa, colore, prætextu, & capite, etiam in corpore juris clauso, nulli

subreptionis aut obreptionis vitio, seu intentionis nostræ, aut interesse habentium consensus, aliove quolibet defectu notari, impugnari, aut in controversiam vocari posse; sed tamquam ex officii nostri debito, ac motu proprio, & certa scientia nostris, factas & emanatas, omnimoda firmitate validas & efficaces existere & fore, suosque plenarios & integros effectus fortiri & obtinere, eidemque Carolo Vicario Apostolico, aliisque ad quos spectat, & pro tempore quocumque spectabit, plenissime suffragari, ac respectivè ab eodem, aliisque omnibus quos concernunt & concernent in futurum, in omnibus & per omnia inviolabiliter observari; sicque & non aliter per quoscumque Judices Ordinarios, & quacumque etiam Apostolica auctoritate delegatos, etiam S. R. E. prædictæ Cardinales de latere Legatos, & Apostolicæ Sedis Nuncios, aliosque quoslibet, sublata eis, & eorum cuilibet quavis aliter judicandi & interpretandi facultate, & auctoritate, judicari & definiri debere; irritum quoque & inane, si secus super his a quocumque, quavis auctoritate, scienter, vel ignoranter contigerit attentari.

§. 14. Non obstantibus de jure quæsito non tollendo, aliisque nostris & Cancellariæ Apostolicæ Regulis, seu Apostolicis, ac in Universalibus, Provincialibus, & Synodalibus Conciliis editis, generalibus, vel specialibus Constitutionibus, & Ordinationibus; nec non quibusvis, etiam Apostolicæ Sedis scientia & tolerantia, vel ejusdem temporali provisioni inductis, aut etiam expressa & perpetua confirmatione, vel quavis firmitate alia roboratis usibus, & consuetudinibus, etiam immemorabilibus, Privilegiis quoque, Indultis, aut Litteris Apostolicis, cuilibet Ecclesiæ, aut quibuscumque Personis, quacumque Ecclesiastica, aut Mundana Dignitate fulgentibus, etiam specifica & individua mentione dignis, sub quibuscumque formis, & verborum tenoribus, etiam motu simili, & de Apostolicæ potestatis plenitudine, seu consistorialiter, in contrarium præmissorum concessis, & emanatis: Quibus omnibus, & singulis, etiamsi, pro illorum sufficienti derogatione, de illis, eorumque totis tenoribus, specialis, specifica, expressa & individua mentio faciendâ, aut aliqua alia exquisita forma ad hoc servanda foret, eorum tenores, formas, causas, & occasiones, eisdem præsentibus, perinde ac si de verbo ad verbum, nihil penitus omisso, hic inserti forent, pro plene & sufficienter expressis, & insertis habentes, illis aliâ in suo robore permanentis, hac vice dumtaxat plenissimè derogamus, cæterisque contrariis quibuscumque.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majoram sub Annulo Piscatoris die 27. Junii 1750. Pontificatus Nostri Anno Decimo.

Similitudo argumenti facit, ut sequentes Litteras addamus non ita pridem editas, super temporanea pariter deputatione Episcopi Comaclensis in Vicarium Apostolicum Terrarum & Locorum, in quibus Præpositi Sanctæ Mariæ de Pomposia jurisdictionem Ordinariam cum Territorio separato sibi competere asserunt.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Ad futuram rei memoriam.

§. 1. **D**um Apostolicæ sollicitudinis studia omnium per Orbem Ecclesiarum necessitatibus, quantum Nobis ex alto conceditur, impendere non desistimus, ignorare

Nobis, aut dissimulare non licet, quibus jam dudum impedimentis, non sine spiritali animarum detrimento, subjaceat Ecclesiastici regiminis administratio, in quodam temporalis Pontificiæ Ditionis Nostræ tractu, quem ex una parte Comaclenses Episcopi, tamquam Diocesis suæ portionem, suæ Ordinariæ Jurisdictioni subiectum esse debere asserunt; ex altera verò parte Præpositi, Præposituram Sæcularem a recol. mem. Prædecessore nostro Innocentio Papa VIII. in Ecclesia tunc existentis Monasterii Sanctæ Mariæ de Pomposia nuncupatæ Ordinis Sancti Benedicti olim erectam, pro tempore obtinentes, ab eorundem Episcoporum Comaclensium, & aliorum quorumcumque Ordinariorum jurisdictione totaliter exemptum, & tamquam separatum, & proprium dictæ Præposituræ Territorium, sibi, suæque jurisdictioni in Spiritualibus per omnia subjacere debere contendunt; in quo quidem Tractu quatuor Terræ, seu Loca, videlicet *Capiis Gaurii*, & *Lacus Sancti*, ac *Mediogaurii*, & *Massenzaticæ*, in quarum & quorum singulis propria Parochialis Ecclesia existit, & in quibus, earumque respectivè districtibus, seu Territoriis, ad quatuor mille & quingenti Habitatores numerantur, sita, seu sita reperiuntur.

§. 2. Porro ad prospiciendum spiritualibus hujusmodi animarum indigentis, olim quidem inter tunc & pro tempore existentes Episcopos Comaclenses ex una, & dictos Præpositos ex altera partibus, conventum fuit, ut Episcopi Comaclenses prædicti, quoscumque spiritualis jurisdictionis actus, exceptâ Beneficiorum collatione, in prædicta Loca, eorumque Incolas, nomine ac vice illius, ad quem de jure & juxta Sacrorum Canonum dispositionem spectaret, sine præjudicio jurium ambarum Partium tam in petitorio, quam in possessorio, & per modum provisionis, exerceant. Verum procedentibus temporibus, & antiquis controversiis reviviscentibus, alia, quæ usque nunc obtinet, consuetudo inducta fuit; ut scilicet spirituale hujusmodi Locorum & Animarum gubernium a Romano Pontifice, per organum sui Auditoris, uni pro tempore Vicario Apostolico cum opportunis facultatibus committeretur; idque munus Brianorienti primùm Episcopo, aliâ verò Ravennatenfi Archiepiscopo, aut Cervensi, vel Adriensi Episcopis delegatum fuit; nunc autem a Venerabili Fratre Hippolyto Gariadei Episcopo Civitatis Plebis, qui antea Metropolitanæ Ferrariensis Ecclesiæ Archipresbyter, in ipsa Ferrariensi Civitate residebat, obtineri pergit.

§. 3. Cum autem & dicta principalis controversia certis de causis adhuc pendeat indecisa, & præfens regiminis forma ad consulendum, quantum par est, earum animarum gubernio nequaquam sufficere dignoscatur; absentibus nimirum ab ipsis Locis, de quorum regimine agitur, tam ipsis Præpositis activam sibi jurisdictionem in eorundem Locorum Clerum & Populum asserentibus, quam etiam Apostolicis Vicariis ad eandem jurisdictionem exercendam deputatis; Idcirco Nos, post maturum rei examen, omnibus ritè perpensis, ad abusus omnes, si qui contra Dei cultum, aut in morum, ac vitæ tam Clericorum, quam Laicorum illarum partium deturpationem irrepserunt, quamprimum eradicandos, vel, quatenus in futurum timeantur, opportunè præcavendos, in hanc sententiam, consiliumque devenimus, ut idem ferè remedium, seu temperamentum, Apostolica auctoritate interponeremus, quod olim mutuâ contententium Partium consensione adhiberem, earumque iudicio, velut omnium aptissimum, & nullum

earum

earum juribus detrimentum allaturum, ut superius innuimus, delectum fuit: Ut scilicet, sine præjudicio quorumcumque hujusmodi jurium dictarum Partium dissentientium, tam quoad petitorium, quam quoad possessorium, durante controversia hujusmodi, dictorum Locorum & Animarum inibi existentium Spirituale regimen, Apostolica auctoritate, ab Episcopo dictæ Civitatis nostræ Comacensis exercentur, utpote cujus ordinaria residentia iisdem Locis satis propinqua existit, siquidem ab ea Civitate, prædicta Terra Lacus Sancti *quinque*, altera verò Capitis Gaurii *septem*, alia verò Loca prædicta *novem*, aut *duodecim* passuum millibus ad summum distare dignoscuntur.

§. 4. Itaque motu proprio, ac certa scientia, & de Apostolica potestate Nostræ plenitudine, omnes primùm & singulas provisiones, ordinationes, seu deputationes, pro prædictorum Locorum Spirituali gubernio, tam ab ipsis contententibus Partibus, quam etiam ab hac Apostolica Sede, & a Romanis Pontificibus Prædecessoribus Nostris, seu a Nobis ipsis, quodcumque captas, editas, factas, & emanatas, præsentium tenore abrogantes, irritantes, & revocantes; decernimus, atque statuimus, spirituale regimen atque gubernium totius & integri Tractûs prædicti, quem iidem Præpositi sibi in Spiritualibus subiectum esse contendunt, ac personarum Cleri & Populi inibi existentium, ab Episcopo Comacensi, tamquam Vicario Apostolico, durante controversia hujusmodi, gerendum & exercendum fore. Quocirca Nos, earundem præsentium tenore, Venerabilem Fratrem modernum Episcopum Comacensem in dicto Regionis Tractû, & Locis, ac Terris ibidem existentibus, Apostolicum in Spiritualibus Vicarium, & Commissarium, ad Nostrum, & ipsius Sedis Apostolicæ beneplacitum constituimus & deputamus; cum facultate Ecclesiæ, & Loca Pia omnia, ac etiam, si quæ inibi existant, aut deinceps erigantur, Monialium Monasteria, etiam exempta, quoad Clausuram, ad Sacri Tridentini Concilii præscriptum, visitandi, & reformandi, ac ad visitationem hujusmodi celerrimè & debita cum diligentia procedendi; nec non Presbyteros & Clericos dictorum Locorum ad suam Synodum Diocesanam evocandi; & tam in dicta Synodo, quam extra eam, quascumque opportunas Ordinationes, Statuta, & Edicta, pro dictorum Locorum Spirituali regimine, ad formam Sacrorum Canonum, ac Decretorum Apostolicæ Sedis, & dicti Tridentini Concilii, condendi, edendi, & promulgandi; Judices, & Vicarios Foraneos, ac Notarios, Promotores Fiscales, Executores, omnesque alios necessarios Officiales & Ministros ibidem deputandi, seu, pro rerum & casuum opportunitate, etiam a propria Episcopali Curia illuc mittendi; eosque removendi, & alios in eorum locum subrogandi; Quascumque Litteras & Commissiones Sedis Apostolicæ, circa res & personas dictorum Locorum, exequenti, & juxta eas procedendi: Litteras Monitoriales in forma *Significavit* pro rebus deperditis, seu furto sublatis, juxta præscriptum dicti Concilii Tridentini, & Bullæ felicis recordationis Sancti Pii Papæ V. Prædecessoris Nostræ, concedendi; in Beneficiis de jure Patronatus, eorumque erectione & constitutione, nec non in Locationibus Emphyteuticis, alienationibus, & permutationibus bonorum Ecclesiasticorum, juxta formam Sacrorum Canonum, & Constitutionum Apostolicarum, auctoritatem & consensum præstandi; Causas Criminales, & Civiles ad Forum Ecclesiasticum spectantes, etiam Matrimoniales, & Beneficiales, tam per se,

quam per suum Vicarium in Spiritualibus Generalem Comacii residentem, cognoscendi, audiendi, committendi, ac decidendi, siquidem debito terminandi. Personas quoque tam Laicas, quam Ecclesiasticas, & præsertim Animarum curam gerentes, visitandi, reformandi, & corrigendi; ac contra delinquentes, etiam per inquisitionem, & ex officio, prout juris fuerit, procedendi; eosque puniendi, deponendi & excommunicandi, suspendendi, & interdicens; multas, & pœnas pecuniarias, apud probum & idoneum Virum per ipsum de Clero eligendum, deponendas, & piis usibus ejusdem arbitrio applicandas, imponendi; pœnarumque & sententiarum earundem moderationem & mitigationem, & casuum ac censurarum absolutionem, & relaxationem sibi reservandi; nec non censuras & pœnas ipsas, in casibus a jure permisis, aggravandi & reagravandi; & ab illis, nec non a casibus reservatis hujusmodi, prout sibi videbitur convenire, absolvendi, & absolvi facendi; Confessarios, per se, vel per suos Examinatores Synodales, etiam in Civitate Comacensi, si ita sibi videbitur, examinatos, & idoneos repositos, approbandi; & pro dictis Locis, cum facultatibus arbitrio suo definitis, deputandi, eosque revocandi; In Parochialibus Ecclesiis pro tempore vacantibus, idoneos Presbyteros Oeconomos & Administratores, usque ad novorum Parochorum electionem, seu Vicariorum deputationem, ad sui beneplacitum deputandi, & constituendi; item in singulis Terris & Locis prædictis unum aut plures Presbyteros cum facultate impertiendi Fidelibus in mortis articulo constitutis Benedictionem Apostolicam auctoritate cum Indulgentia Plenaria, ad formam nostræ Constitutionis, quæ incipit *Pia Mater*, deputandi; aliaque omnia & singula, præterquam in Beneficiorum Collationibus, & Concionatorum deputationibus, de quibus infra statuemus, faciendi & exercendi, si per se, si per suum Vicarium Generalem, aliove a se deputatos, non solum quæ modernus & pro tempore existens Præpositus, si is Ordinariam jurisdictionem in prædicta Loca, & Personas, actu exerceret; sed etiam quæ ipse Comacensis Episcopus, si eadem Loca ad ipsius Dicesim spectare judicatum foret, jure Ordinario, ac etiam, vigore Decretorum Concilii Tridentini, Delegato, & ratione jurisdictionis etiam voluntariæ, ac etiam in vim peculiarium Indultorum sibi, intuitu prædictæ suæ Comacensis Ecclesiæ, ab hac Apostolica Sede concessorum, facere & exercere posset, quæque etiam, pro tuenda Catholica Fidei, & Divini cultus puritate, ac morum & disciplinæ integritate, & pro promovenda animarum salute, curare & præstare deberet; non solum circa præmissa, sed etiam circa alia, quæ magis specialem & expressam commissionem exigerent; & cum facultate substituendi, in casu absentia ipsius Episcopi a sua Comacensi Civitate & Dicesi, seu alterius necessitatis causa, cum simili, vel limitata facultate.

§. 5. Præterea eidem Comacensi Episcopo, tamquam Nostrò, dictæque Apostolicæ Sedis Vicario, ut præfertur, ibidem in Spiritualibus constituto, Sacramentum Confirmationis in dictis Locis administrandi, seu personis eorundem Locorum, etiam in Comacensi Civitate, aliisve Dicesis suæ Locis, conferendi; nec non personas eorundem Locorum, tam Sæculares, quam Regulares, a suis etiam Synodalibus Examinatoribus, etiam in dicta Civitate Comacensi, arbitrio suo, ut præfertur, examinatas & idoneas repertas, aliisque servatis de jure servandis, ad Clericalem

Tonsuram, & omnes, etiam Sacros, & Presbyteratus Ordines, tam in dicta Civitate, quam in aliis Diocesis suis, nec non prædicti tractus Locis, promovendi; seu easdem personas, per suas Dimissorias Litteras, ad alios Episcopos, iisdem Tonsura, & Ordinibus initiandas, dirigendi; iisque sic promotis, ministrandi, & celebrandi licentiam, arbitrio suo duraturam, concedendi: Item consecrandi Ecclesias dictorum Locorum, & Altaria inibi existentia, nec non Calices & Patenas, ac benedicendi Campanas; easdemque Ecclesias pollutas reconciliandi; aliaque Pontificalia munia ibidem exercendi; ac Populo benedicendi, & consuetas Indulgentias concedendi: nec non sacrarum suppellectilium, aliaque benedictiones, in quibus sacra Unctio non requiritur, simplicibus Presbyteris delegandi, facultatem, & auctoritatem, earundem præsentium Litterarum tenore concedimus, & impertimur.

§. 6. Quod verò spectat ad Beneficia Ecclesiastica cum cura & sine cura, nihil volumus innovari; sed illorum collationem & provisionem, atque ad ea nominationem, & præsentationem, nec non Vicariorum Curatorum deputationem, ac respectivè approbationem, & institutionem, eodem jure deinceps, & per easdem respectivè Personas fieri debere statuimus, a quibus illas ad hunc diem factas fuisse dignoscitur. Item Concionatorum Verbi Dei electionem pro Ecclesiis in dicto tractu existentibus ad Præpositum, ut antea, spectare; ipsos verò Concionatores electos, antequam ministerium sibi demandatum aggrediantur, personaliter se coram Vicario Apostolico præsentare, & ab eo Benedictionem petere debere volumus & decernimus.

§. 7. Hanc autem providentiam a Nobis captam, & Vicariatus Apostolici hujusmodi institutionem, ejusque formam, nisi aliter Nobis & Successoribus nostris placuerit, eò usque durare debere statuimus, donec controversia principalis super pertinentia Ordinariæ Spiritualis Jurisdictionis in prædicta Loca, eorumque Clerum & Populum, decisa, ac terminata, seu alias extincta fuerit. Quapropter simili motu & auctoritate decernimus, præmissam deputationem, omnesque & singulas facultates superius concessas, prædicta controversia pendente, ac beneplacito hujusmodi durante, ad futuros etiam Comacenses Episcopos dicti moderni Episcopi successores, ipso facto, & præsentium Litterarum vigore, transire; ac etiam, dicta Comacensi Episcopali Sede vacante, easdem facultates ab ipsius Ecclesiæ Vicario Capitulari pro tempore deputando, quatenus tamen a Vicariis Capitularibus hujusmodi in Diocesis Pastoris solatio destitutis exerceri possunt, ac solent, simili auctoritate Apostolica, in prædicta Loca, eorumque Habitatores, exerceri posse, ac etiam debere statuimus.

§. 8. Volumus autem, ut tam modernus Comacensis Episcopus, ejusque Successores prædicti, quam etiam Vicarii Capitulares hujusmodi, in singulis actibus, quos circa res & personas dictorum Locorum, præsentium Litterarum nostrarum auctoritate, ab ipsis fieri contigerit, expressè declarare debeant, sub poena nullitatis hujusmodi actuum, se, tamquam Apostolicæ Sedis Vicarios, in ipsis procedere. Decernentes, per hæc a Nobis statuta nullum omnino præjudicium quibuscumque juribus dictarum Partium; tam scilicet dicti moderni & pro tempore existentis Præpositi, Ordinariæ Spiritualis in prædicta Loca jurisdictionem, seu forsitan magis amplam & liberam in præmissorum Vicariorum & Concionatorum deputatione, aliisque præmissis, fa-

cultatem sibi competere asserentis, quam etiam ejusdem moderni & pro tempore existentis Episcopi Comacensis, jus sibi esse contendentis eadem Loca & Homines propria sua Ordinaria auctoritate in spiritualibus regendi & gubernandi, seu forsitan dictos Vicarios Curatos, atque Concionatores eligendi, aut Beneficia conferendi, aliaque præmissa, seu eorum aliqua, etiam pendente controversia hujusmodi, gerendi & exercendi; ac aliorum quorumcumque in præmissis, seu eorum aliquo, interesse habentium, sive in petitorio, sive in possessorio, inferri & irrogari, seu illatum unquam & irrogatum censeri posse; sed eadem jura in eodem omnino statu remanere, in quo ante præsentem providentiam nostram reperiebantur; Ipsaque præsentis Litteras, & in eis statuta hujusmodi, etiam ex eo, quod quilibet in præmissis, seu in eorum aliquo, jus aut interesse habentes, vel habere prætendentes quomodolibet, cujusvis status, ordinis, præeminentiæ, & Ecclesiasticæ, aut Mundaenæ Dignitatis existant, etiam specifica & individua mentione & expressione digni, illis non consenserint, nec eorum aliquos ad ea vocatos, vel etiam nullo modo, aut non factis auditos, dici, aut prætendi possit, aut ex alia qualibet etiam juridica & privilegiata causa, colore, prætextu, & capite, etiam in corpore juris clauso, nullo subreptionis, aut obreptionis vitio, seu intentionis nostræ, aut interesse habentium consensu, aliove quolibet defectu notari, impugnari, aut in controversiam vocari posse; sed, tamquam ex officii nostri debito, ad promovendam animarum salutem, & spirituales Fidelium in præmissis Locis degentium utilitatem, & ad graves ac perniciosos abusus removendos, seu præcavendos, ut præfertur, ac dictis motu, & auctoritatis plenitudine factas & emanatas, omnimoda firmitate validas & efficaces existere & fore, & tam eidem moderno Episcopo Comacensi, ejusque successoribus, nec non Vicariis Capitularibus prædictis, quoad exercitium hujusmodi Vicariatus Apostolici, & facultatum superius concessarum, quam etiam aliis, ad quos spectat, & pro tempore spectabit, plenissimè suffragari; ac respectivè ab omnibus, quos concernunt, seu concernent in futurum, in omnibus, & per omnia observari; Sicque & non aliter per quoscumque Judices Ordinarios, & quacumque etiam Apostolica auctoritate Delegatos, & S. R. E. prædictæ Cardinales, etiam de Latere Legatos, & Apostolicæ Sedis Nuntios, aliosque quoslibet, sublata eis, & eorum cuilibet, quavis aliter judicandi & interpretandi facultate & auctoritate, judicari & definiri debere; irritum quoque & inane, si secus super his a quoquam, quavis auctoritate, scienter, vel ignoranter contigerit attentari.

§. 9. Quocirca omnibus & singulis tam Ecclesiasticis, quam Laicis personis in dicto Regionis tractu commorantibus, aliisque, ad quos spectat, & pro tempore spectabit, in virtute sanctæ obedientiæ, dictaque auctoritate, & præsentium tenore, præcipimus & mandamus, ut præfatum modernum Episcopum Comacensem, ejusque successores Episcopos, ac etiam Vicarios Capitulares prædictos, in nostros & Apostolicæ Sedis Vicarios, durante Vicariatu, deputatione, ac beneplacito prædictis, pro tempore recognoscant, & ad præmissarum facultatum, ejusdemque Vicariatus Officii liberum exercitium, recipiant & admittant; ac illi, & illis, in omnibus, quæ ad idem Officium pertinent, debitam subjectionem & observantiam exhibeant; alioquin sententias & poenas, quas ritè tulerint, & statuerint in

rebelles,

rebelles, ratas habebimus, & hujus Apostolicae Sedis auctoritate, faciemus, auctore Domino, usque ad satisfactionem condignam, inviolabiliter observari.

§. 10. Non obstantibus de jure quaesito non tollendo, aliisque nostris, & Cancellariae Apostolicae Regulis, seu Apostolicis, ac in Universalibus, Provincialibus, & Synodalibus Conciliis editis, generalibus vel specialibus Constitutionibus, & Ordinationibus; nec non quibusvis, etiam Apostolicae Sedis scientia & tolerantia, vel ejusdem temporali provisione inductis, aut etiam expressa confirmatione, vel quavis firmitate alia roboratis usibus, & consuetudinibus, etiam immemorabilibus; Privilegiis quoque, Indultis, aut Litteris Apostolicis praedictae Ecclesiae Comacensis, ac Praepositurae S. Mariae de Pomposia, ejusdemque Monasterio, aut quibuscumque personis, quacumque Ecclesiastica, aut Mundana Dignitate fulgentibus, etiam specifica & individua mentione dignis, sub quibuscumque formis & verborum tenoribus, etiam motu simili, & de Apostolicae potestatis plenitudine, in contrarium praemissorum concessis, & emanatis. Quibus omnibus & singulis, etiamsi pro illorum sufficienti derogatione, de illis, eorumque totis tenoribus, specialis, specifica, expressa, & individua mentio facienda, aut aliqua alia exquisita forma ad hoc servanda foret, eorum tenores, formas, causas, & occasiones, eisdem praesentibus, perinde ac si de verbo ad verbum, nihil penitus omissis, hic inserti forent, pro plenè & sufficienter expressis & insertis habentes, illis aliàs in suo robore permanentibus, hac vice dumtaxat, & ad praemissorum effectum, plenissimè derogamus, ceterisque contrariis quibuscumque.

Datum Roma apud Sanctam Mariam Majoram sub Annulo Piscatoris die 8. Martii 1752. Pontificatus Nostri Anno Duodecimo.

LII.

Aquilejensis Patriarchatus & Sedis perpetua suppressio & extinctio; necnon Erectio duorum Archiepiscopatum, *Utinensis*, & *Goritiensis*, cum aliis opportunis dispositionibus.

BENEDICTUS EPISCOPUS,

Servus Servorum Dei. Ad perpetuam rei memoriam.

Pontifex ex pastoralis sollicitudinis officio Aquilejensis Ecclesiae statum componere cupit.

Injuncta Nobis a Supremo Pastorum Principe, cujus vices in terris planè immerentes gerimus, Ecclesiarum omnium sollicitudo, Nos usque a primis Pontificatus nostri annis adduxit, ut gravissimum Aquilejensis Patriarchatus negotium a Praedecessoribus nostris Romanis Pontificibus jampridem susceptum, & a pluribus eorum diù mukumque agitatam prosequeremur; nil aliud Nobis in nostrae tractationis initio, progressu, sineque proponentes, quam id, quod iidem quoque Praedecessoribus nostris propositum semper fuisse non dubitamus; ut scilicet Aquilejensis Ecclesiae status ita disponeretur, prout optimo regimini animarum eidem subiectarum, & libero spiritualis gubernii exercitio magis congruere, & opportunum fore dignosceretur.

Temperamenta capta pro meliori Animarum regimine, donec de firmo remedio inter Partes conveniret.

§. 1. Hunc unicè scopum praè oculis habentes, superioribus annis certam quamdam Ecclesiasticae regiminis formam in ulteriori Aquilejensis Dioecesis parte interea observandam statuimus; sperantes gradum hinc factum iri, ad firmum, stabilemque rerum ordinem, per quem vigentes perturbaciones perpetuò tollerentur, ibidem feliciter constituendum; quem-

admodum colligere licet ex nostris Litteris Apostolicis incipientibus: *Omnium Ecclesiarum*, quas die xxix. Novembris anni MDCCXLIX., & ex iis, quarum initium est: *Postquam per alias*, quaque die xxvii. Junii anni MDCCCL. in forma Brevis edidimus; quibus nimirum, temporaneum urgentibus necessitatibus remedium aptantes, decrevimus, illud tamdiù duraturum fore, donec aliqua ratio communi Partium consensu, nostraque, aut Successorum nostrorum approbatione, iniri valeret, per quam animarum Fidelium necessitatibus consuleretur.

§. 2. Verùm scientes, omne datum optimum, & omne donum perfectum ab Omnipotente Deo petendum, & expectandum esse, nunquam omisimus in toto gravissimae causae decursu, Divinam Majestatem, interpositis etiam aliorum orationibus, enixè exorare, ut inter perturbationum procellas, & multiplicium difficultatum scopulos, trepidantem consilii nostri Navim in portum Nobis optatum, ad affrenda nimirum animabus Christi Sanguine redemptis necessaria salutis aeternae subsidia, afflante Spiritus sui aura, deducere dignaretur.

§. 3. Invocantes Nos exaudivit misericors Dominus, dumque maximarum tribulationum, & amaritudinum fluctibus jactaremur, misit ex alto adiutorium suum, factaque tranquillitate, Nos uberi consolationum suarum dulcedine recreavit. Ipse etenim, in cujus manu sunt Regum corda, uno eodemque tempore Charissimae in Christo Filiae Nostrae Mariae Theresiae Hungariae & Bohemiae Reginae Illustris in Romanorum Imperatricem Electae animum inclinavit, ut de proponendo stabili remedio pro Aquilejensibus rebus perpetuò componendis cogitaret; simulque effecit, ut Dilecti Filii Nobiles Viri Dux & Respublica Venetiarum concordii studio id ipsum optarent. Cujus rei indubium testimonium Nobis praebuerunt Epistolae ad Nos conscriptae tum a praedicta Maria Theresia Regina in Imperatricem Electa sub die xvii. Martii currentis anni MDCCCLI., quas Nobis exhibuit Dilectus Filius noster Marius hujus S. R. E. Presbyter Cardinalis Millinus nuncupatus, tum a praefato Venetiarum Duce sub die xxxi. ejusdem mensis, & anni, quas dilectus quoque Filius noster Carolus ejusdem S. R. E. Presbyter Cardinalis Rezzonicus etiam nuncupatus Nobis exhibuit.

§. 4. Qui sanè Marius, & Carolus Cardinales die vi. Aprilis ad audientiam nostram una simul se conferentes, memoratis respectivè Litteris Nobis redditis, non solum flagrantia utriusque Partis desideria, ut hujusmodi perpetuo ac stabili remedio Aquilejensis Patriarchatus negotium terminaretur, unanimi Nobis voce repraesentarunt; sed etiam singillatim ea Nobis exposuerunt, de quibus Partes ipsae olim dissentientes, nostris invitationibus, & hortationibus obsecundantes, diligentibus tractatibus & colloquiis habitis, convenerunt; cujus Conventionis exempla in scriptis redacta Nobis relinquentes, earundem Partium nomine Nobis humiliter supplicarunt, ut illi, pro rerum conventarum subsistentia & observantia, approbationis nostrae robur adicere, nec non pro earundem rerum executione, Apostolicae auctoritatis nostrae plenitudinem interponere dignaremur. Articuli autem conventionis inter praedictas Partes initae, qui earundem mandato subscripti, & respectivè ab ipsis approbati, & ratificati fuerunt, sunt tenoris sequentis, videlicet:

§. 5. *Cum Sacra Caesarea Regiaque Hungariae Bohemiaeque Majestas Serenissimam Venetam Respublicam sincero & singulari proffus affectu prosequatur, ac proinde de illibata cum eadem servanda amicitia, bona vicinitate, ac unione, quam maxime sit*

Supremi
Principes
concordii studio inter se
conveniunt.

Conventionis approbationem, & rerum conventarum executionem a Pontifice requirunt.

Articuli
Conventionis.